

بسمه تعالی

عنوان: اکولوژی انسانی

تعداد واحد: ۱ نظری گروه هدف: دانشجویان کارشناسی بهداشت

مدرس: دکتر عادل دباغ محمدی نسب

مقدمه:

اکولوژی بررسی دانش برهمکنشهای میان جانداران و زیست بوم - محیط زندگی - آنهاست. از این رو می‌توان مدعی شد که بوم‌شناسی کهن‌ترین علم بشری است. اگر طبق تعریف بوم‌شناسی بررسی علمی پراکنش و فراوانی جانداران، و برهمکنش‌هایی که این پراکنش و فراوانی را تعیین می‌کنند باشد، پس ابتدایی‌ترین انسان‌ها به خاطر نیازشان به دانستن اینکه نه تنها غذا، بلکه دشمنان غیرانسانی‌شان کی و کجا پیدا می‌شوند، باید بوم‌شناسانی از این دست بوده‌باشند. حتی نخستین کشاورزان برای شناخت شیوه اداره منابع خوراکی زنده و نیز اهلی‌شده‌شان می‌بایست از آن هم کارگشته‌تر می‌شدند. بدین ترتیب این نخستین بوم‌شناسان، که بوم‌شناسانی عمل‌گرا بودند، درصدد شناخت پراکنش و فراوانی جانداران و به‌کارگیری این دانش در جهت منافع جمعی‌شان برآمدند. آنان به موضوعاتی علاقه‌مند بودند که بوم‌شناسان عمل‌گرا هنوز هم به آنها علاقه‌مندند: چگونه می‌توان میزان جمع‌آوری فرآورده‌های خوراکی از طبیعت را به بیشینه رساند؟ چگونه می‌توان این کار را برای مدتی طولانی ادامه داد؟ چگونه می‌توان گیاهان و جانوران اهلی را به بهترین شکل ممکن تکثیر کرد، به طوری که حداکثر بازده را داشته باشند؟ چگونه می‌توان منابع غذایی زنده را از شر دشمنان طبیعی‌شان حفظ نمود؟ و بالاخره چگونه می‌توان کنترل جمعیت عوامل بیماری‌زا و انگلهایی را که در درون بدن ما زندگی می‌کنند در دست گرفت؟

رشد جمعیت و نیازهای روزافزون انسان به منابع باعث شده است که تقریباً تمامی منابع قابل دسترس آب و خاک و گیاه و نهاده‌های قابل استفاده روی کره زمین و بالاخره فناوریهای موجود به خدمت گرفته شوند. گرچه سلطه انسان بر طبیعت برای برآوردن نیازهای بی‌پایان خود بیش از هر زمان دیگر متجلی است ولی بهره برداریهای بی‌رویه از منابع طبیعی جهان بیش از هر زمان دیگری در طول تاریخ ثبت شده انسان جلوه گر شده است و امروزه مشکلات زیست محیطی از جمله فرسایش خاک، کاهش تنوع زیستی و آلودگی محیط زیست بخش اعظم جهان و به تبع آن مشکلات بهداشت و سلامت انسان را در چنگال خود قرار داده است. بخش عظیم از منابع طبیعی جهان در طی یکصد سال اخیر و بویژه در نیمه دوم قرن گذشته تحت عنوان باصطلاح ((توسعه)) پایمال فزون طلبیهای انسان شده است و امروزه مداخلات انسان در محیط زیست بحدی است که وجدان عمومی را متوجه خود کرده است.

در این راستا درس اکولوژی انسانی، دانشجویان را با مفاهیم اکولوژی و منابع طبیعی جهان و ارتباط سیستم اجتماعی، بهداشت و سلامت انسان با سایر عوامل اکولوژیک آشنا می‌سازد.

اهداف:

- معرفی اصول اکولوژی- عوامل اکولوژیک- آشنایی با تقسیم بندیهای اکولوژی
- آشنایی دانشجویان با منابع طبیعی در جهان
- افزایش وسعت دید کارشناسان بهداشت در بررسی های بهداشتی و سلامت انسان
- افزایش توان برنامه ریزی و آینده نگری در مورد مسایل بهداشتی
- آشنایی با توسعه پایدار و راههای رسیدن به آن
- آشنایی با حفاظت محیط زیست و سلامت انسان

روش آموزش:

آموزش بر اساس توضیح مطالب مربوط به هر جلسه و بحث با دانشجویان و پرسش و پاسخ در مورد موضوع انجام میگیرد. دانشجویان میتوانند موضوعی را در زمینه درس انتخاب و به صورت مرور منابع ارایه دهند. شکلها و جداولی نیز در ارتباط با مطالب درس توضیح داده میشوند.

برنامه اجرایی:

مفهوم اکولوژی - اصول اکولوژی وضعیت اکولوژیک جهان در گذشته و آینده- مشکلات اکولوژیک و زیست محیطی
جلسه ۱

تقسیم بندی اکولوژی-عوامل اکولوژیک-مفهوم اکولوژی انسانی و اتواکولوژی انسانی : ۱ جلسه

ساختار و توضیح اکولوژی انسانی-اجزای اکولوژی انسانی- خدمات اکوسیستم- سیستم اجتماعی: ۱ جلسه

ارتباط بهداشت و سلامت با عوامل اکولوژیک مختلف: ۲ جلسه

انسان- محیط زیست- بهداشت و سلامت ، آلودگیهای زیست محیطی - بیماریهای مزمن: ۲ جلسه

عوامل اقتصادی -اجتماعی و غیره و ارتباط با بهداشت و سلامت: ۱ جلسه

راهنمای مطالعاتی دانشجویان:

دانشجویان بایستی مطالب هر جلسه را مطالعه کرده و به مطالعه آزاد در زمینه موضوعات مطرح شده بپردازند.
شکلها و جداولی برای فهم بهتر درس به دانشجویان داده میشود.

منابع:

- ع. کوچکی، ح. خیابانی. ۱۳۷۶. مبانی اکولوژی کشاورزی ، انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد.
- م. ر. اردکانی، ۱۳۸۲. اکولوژی. انتشارات دانشگاه تهران.
- ر. قربانی. ۱۳۸۸. اکولوژی عمومی. انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد.

ارزشیابی:

- آزمون پایان ترم: ۲۰ نمره

با ارزیابی موفقیت: عادل دباغ محمدی نسب